

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Inleiding

In die hele geschiedenis van David en Saul
waaruit we ook vanmorgen weer gelezen hebben,
worden we voortdurend uitgedaagd
om deze twee koningen met elkaar te vergelijken.

Om steeds de één te bezien
in de spiegel van de ander.

En we weten allemaal wie uiteindelijk
dé koning van Israel zal zijn.

Dat is David.

Saul moet het toneel verlaten.

We weten dat allemaal,
maar het bijbelverhaal wil niet
dat we te snel genoeg nemen
met deze uitkomst.

Niet te snel
ja en amen
tegen David.

Saul wordt tot het uiterste tegen het licht gehouden.

Zijn ondergang wordt ons ten einde toe getekend.

Maar met alles waarmee we Saul de fout zien ingaan,
mogen we nog niet concluderen
dat het met David dan wel goed zal zitten.

God gaat met Saul ten einde toe,
omdat Hij ook met David
ten einde toe gaat.

Biddende David

De vorige keer,
in hoofdstuk 22,
hebben we gezien hoe Saul definitief uit de bocht is gevlogen.

Hij heeft zich buiten de broederschap van Israel geplaatst.

Hij heeft de band met de God van Israel doorgesneden,
door willens en wetens de priester van de Heer te vermoorden.

Hij heeft met zijn leven
geen antwoord willen geven
op de roep van Gods stem.

Vorige keer ging er dus veel aandacht naar wat Saul deed,
en gespiegeld daaraan kwam er iets van David in beeld.

Van David kwam juist in beeld
hoe in hem het luisteren naar de Heer hersteld werd.

Was hij op zijn vlucht van Saul in eerste instantie de verbinding met God totaal kwijt
- hij ging als een kip zonder kop
van hot naar her -
gaandeweg kregen zijn wegen weer richting
in het luisteren naar de stem van de Heer.

Op het woord van de Heer verliet hij de grot van Adullam.

En als hij hoort van de Filistijnse plunderingen bij de stad Keïla,
dan wil hij niet op eigen gezag tegen de Filistijnen ten strijde trekken,
maar dan raadpleegt hij eerst de Heer.

Hij raadpleegt eerst de Heer,
zodat zijn handelen
antwoord zal zijn
op de roep van Gods stem.

...

En zo komen we,
nadat we in Saul een koning hebben getroffen die horende doof is voor Gods stem,
nu in hoofdstuk 23 een koning tegen
die niet anders in beweging wil komen
dan na het raadplegen van de Heer.

En hiermee lijkt David
mijlenver losgekomen te zijn van Saul,
maar hoe los van Saul
is hij nu werkelijk?

Jozef en Saul

We komen hier David dus tegen
als iemand die biddend zijn weg wil zoeken.

Hier hebben we dé koning van Israel gevonden,
zou je denken,
maar toch
wil het verhaal ons een kritische bril blijven aangeven,
ook in het kijken naar David.

...

Wat opvalt is dat hier twee situaties zijn
waarin we David zien bidden.

Dat is in de situatie dat Filistijnen de stad Keïla aanvallen
en dat is
in de situatie dat Saul met zijn soldaten naar Keïla komen
om David gevangen te nemen.

Twee situaties van gebed dus
en allebei situaties waarin het gebed
twee keer klinkt.

David heeft gebeden tot de Heer,
“Moet ik de strijd aanbinden met de Filistijnen?”
en de Heer heeft geantwoord,
“Ja, bindt de strijd aan,
want Ik geef je de Filistijnen in handen”.

Maar dan blijken er onder zijn manschappen twijfels te leven bij die onderneming
en dan raadpleegt hij de Heer nog een keer.

...

Twee keer dus,
in één situatie.

En dat is ook bij die tweede situatie zo.

Als David hoort dat Saul eraan komt om hem gevangen te nemen,
dan laat hij de priester komen met het priestergewaad,
het gebedsgewaad,
en dan vraagt hij de Heer
twee vragen:

Zullen de inwoners van Keïla mij uitleveren?
En is Saul inderdaad onderweg, zoals me gezegd is.

Twee vragen,
maar hij krijgt maar op één vraag antwoord:

“Ja, Saul is onderweg”.

Eén antwoord maar
en daarom bidt David ook nu
nog een tweede keer.

“Zullen de burgers van Keïla mij aan Saul uitleveren?”

En het antwoord is:
“Ja, dat zullen ze”.

...

Twee keer
twee gebeden dus.

En het bijbelverhaal legt daar op een bijzondere manier de vinger bij.

Dat gebeurt in vers 4.

Daar lezen we:

‘Daarom raadpleegde David nogmaals de Heer’.

Letterlijker vertaald:

Hij voegde toe
om te raadplegen.

Een korte zin,
met twee werkwoorden:

Toevoegen
en raadplegen.

En in het Hebreeuws klinken die werkwoorden
als twee namen:

Jozef
- Hij voegt toe, betekent dat -
en Saul
- raadplegen -

Wanneer de bijbelverteller ons dus David biddend in beeld brengt,
doet hij dat met deze twee namen:

Jozef
en Saul.

En hiermee wordt het met David
direct alweer spannend.

Want,
nee,
natuurlijk kan Saul geen koning blijven,
maar moet David het dan wel zijn?!

Broers

David voegt gebed aan gebed.

Dat wordt ons vertelt
met de naam van Jozef.

Hij voegt toe.

Jozef voegde droom aan droom
en bij iedere droom voegden zijn broers
haat toe aan hun haat voor hem.

Wat denkt die aartsdromer wel,
dat-ie soms koning over ons wordt?!

En die vraag gaat hier in de geschiedenis van David dus ook klinken.

Het is duidelijk dat Saul als koning het veld moet ruimen,
maar wat verbeeldt die David zich wel?

Dat hij soms koning over ons wordt?!

...

Dat is hier een harde les die David te verduren krijgt.

Hij wordt tot twee keer toe verraden
door mensen van zijn eigen stam Juda.

Die steden Keïla en Zif,
het zijn allebei steden van Juda.

En deze beide steden van Juda
kiezen tegen David
en voor Saul.

Zif voegt verraad toe
aan het verraad dat Keïla al aan David gepleegd heeft.

Met mij de Heer

Wat Jozef in zijn broers overkwam,
dat ze haat toevoegen aan hun haat,
dat overkomt hier David dus met zijn eigen stamgenoten,
dat ze verraad toevoegen aan verraad.

Daarmee wordt er heel wat van de vanzelfsprekendheid weggenomen
dat David koning zal zijn in de plaats van Saul.

Wie denkt hij wel te zijn,
dat hij koning over ons zal zijn?

We worden ervan teruggehouden
om niet te snel met David in zee te gaan.

Dat is op het vivo van mensen,
maar,
zo is mijn indruk,
ook de Heer zelf
zien we hier enigszins de boot afhouden.

In zijn antwoorden op de gebeden van David
gaat een soort korzeligheid zitten,
waarmee de Heer afstand schept
tussen Hem en David.

Na het eerste gebed

- zal ik optrekken tegen de Filistijnen? -
dan klinkt de stem van de Heer
instemmend en bemoedigend:

Ja, bindt de strijd aan met de Filistijnen.
Je zult Keïla bevrijden.

Maar zodra David een gebed aan dit gebed toevoegt,
is de toon van het antwoord al wat minder welwillend.

Sta op!
Ten strijde jij.
Ik lever de Filistijnen aan je uit.

Het is toch alsof de Heer
het toegevoegde gebed
meer als dralen ziet,
dan als echt willen luisteren naar de Heer.

En als David dan vanuit Keïla weer bidt,
let dan eens op welke plaats hij zichzelf in dat gebed geeft.

Heer, God van Israel,
men heeft uw dienaar verzekerd dat Saul voorbereidingen treft
om naar Keïla te gaan
om vanwege mij
de stad te vernietigen.

God van Israel, ik smeed u,
vertel het mij!

Met welk recht
denkt David dit te mogen vragen?!

Vertel het mij!

Denkt hij soms koning over mij te zijn?

En het antwoord van de Heer is heel kort.

Korter dan de vertaling weergeeft.

Hij komt.

Saul dus,
maar wat de inwoners van Keïla zullen doen,
dat weet David dan nog niet.

En dus voegt hij nog een gebed toe.

Zullen ze me uitleveren?

En weer is het antwoord kort:

Ze zullen je uitleveren.

Niets bemoedigends in dit antwoord.
Geen enkele aanwijzing ook hoe het nu verder moet.

Gewoon
kil
hoe de zaken ervoor staan.

En het is aan jou, David
om je weg te gaan.

Mijn belofte heb je
welke zekerheid wil je daar nog aan toevoegen?

Ingeploegd

David kan hier maar moeilijk mee uit de voeten.

Hij leek zo boven Saul uit gestegen te zijn,
maar hij zit toch nog zo
met Saul
ingegraven.

David wist
dat Saul kwaad tegen hem in de zin had.

Dat is vers 9.

Letterlijk staat daar dat Saul kwaad aan het inploegen is.

En inploegen in het Hebreeuws,
dat is choresj.

En dat is dus waar David nu vast zit.

Hij heeft zich ingegraven in Choresja
in de woestijn van Zif.

David
die gebed aan gebed voegt
komt niet los van Saul.

Maar dan gebeurt er in Choresja iets bijzonders.

Sta op!

Dat was de aansporing van de Heer aan het adres van David
nadat hij zijn tweede gebed aan zijn eerste had toegevoegd.

Sta op!

En nu zit hij neer in Choresja.

En dan staat Jonathan op.

Jonathan staat op
hij gaat naar David in Choresja
en hij sterkt zijn hand in de Heer.

Jonathan schetst de hele situatie nog eens voor David,
maar dan vanuit de belofte van de Heer.

Jij zult koning zijn.
Voor mijn vader hoeft je niet bang te zijn.

En zo laat hij David weer achter in Choresja.

Met het kwaad dat Saul aan het inploegen is.

Opstaan

En pas dan
wordt er pas echt iets duidelijk in deze geschiedenis.

De inwoners van Zif zijn naar Saul in Giba toegegaan.

David houdt zich schuil bij ons in Choresja.

Niets liever dan dit wilt u toch, o koning.

Daal af,
en wij sluiten hem in de hand van de koning!

En hier is het Saul
die vergeet dat de God van Israel niet zomaar aan jouw kant staat.

Moge de Heer u zegenen,
u bent tenminste met mij begaan!

En ook al neemt Saul de naam van de Heer nog in zijn mond,
dat hij niet in vertrouwen durft te gaan,
dat wordt hier bij hem ook wel duidelijk.

Hij wil extra zekerheid.

Ga nog een keer kijken,
zegt hij tegen de mannen uit Zif.

Maar die mannen doen het anders.

Zij staan op.

Daarop vertrokken de bezoekers om voor Saul uit te gaan naar Zif.

Zo is dat vertaald in vers 24,
maar het begint met dat specifieke woord:

Ze staan op.

Wat de Heer tegen David zei:

- Sta op! -

Wat Jonathan heeft gedaan

- hij stond op en zocht David op -

Dat doen nu de mannen die Saul bij David willen brengen.

Zij staan op.

Hier gebeurt dus meer van God
dan wij voor mogelijk houden.

Hier gaan mensen
op een weg die zij voor ogen hebben.

En hier moeten nu ook Saul en David gaan.

Saul

op een weg waarvan hij denkt daar winst voor hem te halen valt
en David op een weg
die alleen op verlies kan uitdraaien.

Zo gaan ze samen door het ravijn.

En waar David echt niet meer aan Saul kan ontkomen,
- Saul en zijn mannen zijn al naar hem overgestoken,
David kan geen kant meer op -
daar laat God zich niet zien,
maar wel kennen.

Een bode komt met een bericht voor Saul.

De Filistijnen vallen aan!

En Saul laat David gaan.

En hier is de beslissing gevallen.

Deze plaats heet Sela-Hammachlekot,
dat betekent rots van de scheiding.

Wie zal koning zijn?

Koning zal zijn
die opstaat op het woord van de Heer.

Die ook zonder God
met God wil gaan.

Aan zijn belofte
hoeft niets te worden toegevoegd.

Amen